No. 168. ANNO 1850. ARNHEMSCHE COURANT. Woensdag 17 Juli.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 12 *juli*. Onderscheidene gevolmagtigden bij het congres alhier, hebben dezer dagen onder het voorzitterschap van den graaf *von Thun* eene vertrouwelijke bijeenkomst gehouden, waarin, naar men verneemt, de bestaande geschillen met de Pruisische unie ter sprake zijn gekomen. Overigens kunnen deze niet hier, maar slechts te Weenen en Berlijn op eene voldoende wijze beslecht worden. De door Pruisen met Denemerken gesloten vrede heeft aan deze unie weder eenen gevoeligen slag toegebragt. Het te Berlijn genomen besluit, om de definitieve organisatie der unie weder voor den tijd van drie maanden te verschuiven, heeft niet weinig bijgedragen, om zelfs de ijverigste aanhangers dier unie wankelmoedig te maken, en bij hen het denkbeeld te doen ontstaan, dat het enkel er op gemunt is, Pruisen door de inlijving der kleinere Duitsche staten te arronderen. Dat ook Nassau zich eerstdaags aan de unie onttrekken zal, wordt in onze politieke kringen met zekerheid verwacht. Op eene wederbijeenroeping van het Erfurter parlement wordt niet meer gerekend.

— Met het vertrek der Badensche troepen naar Pruisische garnizoensteden schijnt het thans ernst te zullen worden. Een gedeelte dier troepen heeft reeds bevel ontvangen om zich zondag, den 14den dezer, op weg te begeven. Zij gaan per spoorweg naar Mannheim, van waar zij door stoombooten naar Keulen worden gebragt, om zich van daar verder te voet naar de plaats hunner bestemming te begeven. Men rekent dat zij binnen den tijd van eene maand hunne onderscheidene garnizoensteden zullen bereikt hebben.

Frankfort, 13 *juli*. In de zitting der Beijersche Kamer van afgevaardigden van 10 dezer, interpelleerde de heer *v. Lerchenfeld* (van de regterzijde) het ministerie ter zake van den Pruisisch-Deenschen vrede. De minister *v. d. Pfordten* antwoordde, dat het verdrag eerst dien morgen ontvangen was, maar dat hij voorloopig konde verzekeren, dat de Beijersche regering ten opzigte van de hertogdommen aan het bondbesluit van 17 sept. 1846, hetwelk de regten van Holstein en zijne betrekkingen tot Sleeswijk handhaaft, zoude vasthouden. De afgev. *Kolt* protesteerde tegen eene uitdrukking, welke de heer *v. Lerchenfeld* bij zijne interpellatie gebruikt had, namelijk: *dat Duitschland, indien het dan toch moest ondergaan, gelijk het zijne overtuiging was, met eere moest vallen.*

— Er heerscht hier zoowel als elders veel geestdrift voor de zaak van Sleeswijk-Holstein. Veel vreugde heeft het berigt veroorzaakt, dat de Beijersche overste *v. d. Than*, die als adjudant den Koning van Beijeren naar Aken gevolgd is, naar Sleeswijk-Holstein afgereisd is, om zijne voormalige wapenbroeders te hulp te snellen.

Hamburg, 12 *juli*. Van wege het Sleeswijk-Holsteinsche departement van Binnenlandsche Zaken en Finantiën, is bekend gemaakt, dat met het oog op de veiligheid der vesting Rendsburg, van heden af, geene diligences, wekelijksche wagens enz. van Rendsburg naar Sleeswijk en verder noordwaards meer zullen afrijden en dat van heden af mede geene reizigers, zonder een voldoenden pas, in deze vesting worden toegelaten.

Hamburg, 13 *juli* (*per telegraaf*.) Men wil weten, dat de Holsteiners in den afgeloopen nacht in Sleeswijk binnengerukt en op Eckernförde gemarcheerd zijn. Men verwacht de bevestiging dezer tijding.

Weenen, 11 *juli*. Heden bevat de *W. Zeitung* de lijst der Hongaren, die genade ontvangen hebben. De *Lloyd* zegt omtrent het ontslag van *Haynau*, dat dit voornamelijk geschied is, omdat hij zich al te eigenmagtig in Hongarije gedroeg. Men erkent dan ook de juistheid der klagten van het ministerie, maar betreurt het slechts, dat het zoo lang met dezen maatregel gewacht en *Haynau* op eene wijze ontslagen heeft, die geenszins strookt met de groote verpligting, welke men aan hem heeft. Dat *Gehringer* veel bijgedragen heeft tot dezen maatregel, schijnt thans zeker, daar deze het als eene voorwaarde voor het terugkeeren naar zijn post gemaakt heeft, dat *Haynau* afgezet werd.

Berlijn, 12 *juli*. Men heeft hier vernomen, dat Engeland nota's naar Kopenhagen en St. Petersburg heeft gezonden, waarbij krachtig tegen eene interventie van Rusland in de Hertogdommen, ten gunste van Denemarken, geprotesteerd wordt.

Berlijn, 13 *juli*. De *Deutsche Reform* bevestigt hetgeen wij gisteren reeds meldden, dat de in de *Allg. Augsb. Zeit.* van 10 juli medegedeelde tekst van een vredesverdrag tusschen Pruisen en Denemarken, valsch was. Van het geheele stuk is slechts art. 3 juist. Art. 2, hoewel over het geheel met de waarheid overeenkomende, is niet naauwkeurig. Al het overige van den tekst is vervalscht. Wat het veel besprokene geheime of afzonderlijke artikel betreft, daarmede wordt niet anders bedoeld dan het bekende protocol, waarin gezegd wordt, dat de Koning van Pruisen zich verbindt aan de onderhandelingen over de erfopvolging deel te nemen.

Beijeren en Oostenrijk hebben reeds aangekondigd, dat zij het verdrag zouden ratificeren; ook Hanover zal dit waarschijnlijk doen. De koning van Hanover moet zelfs dien van Pruisen bij een eigenhandigen brief geluk hebben gewenscht.

— Uit Bromberg wordt geschreven dat dr. *Gutzlaff* van Thorn naar Warschau gereisd is, om over Petersburg naar China terug te keeren.

ENGELAND.

Londen, 13 *juli*. Het vermoeden dat er in Ierland op gisteren ongeregeldheden zouden plaats hebben, heeft zich bevestigd. Donderdag jl. verzamelde zich te middernacht eene groote volksmenigte te Malone, om van daar naar Belfast op te trekken. Vijf politie-agenten gingen den volkshoop te gemoet, bestaande uit vele honderden personen, voorafgegaan door een tamboer met oranjelinten versierd. Men nam den trommelslager in hechtenis, waarna de menigte zich op de agenten wierp om hem te ontzetten. Deze bereikten echter met hunnen arrestant de naburige kazerne, waarin zij de wijk namen. Het volk belegerde het gebouw, wierp al de glazen in en luisterde naar bedreigingen noch verzoek. Eindelijk hadden de agenten hunne karabijnen geladen en vuurden zij bij herhaling op de menigte. Twee jongelieden werden zwaar gewond. Er is ernstig onderzoek naar de aanleidende oorzaken tot deze treurige gebeurtenis ingesteld.

— Een overheidspersoon uit het graafschap Clare is voor het hof van assises gebragt, als beschuldigd van poging tot moord op zijn eigen moeder.

— Gisteren avond heeft lord *J. Russell* in het Huis der Gemeenten het voorstel tot het aanbieden van een adres aan H. M. gedaan, tot het oprigten van een gedenkteeken in West-Minsterkerk, ter eere van sir *R. Peel*. De minister twijfelde niet of het Huis zou dit blijk van diep gevoel van het verlies, dat gansch het land heeft geleden, willen geven. Algemeen was men van den omvang van het verlies overtuigd, algemeen achtte men het karakter van den overleden staatsman. Zelfs zij, die van hem in denkwijze soms verschild hadden, zouden niet achterblijven hem de hulde te bewijzen, waarop zijne groote hoedanigheden en diensten aan het vaderland regt hadden. De Nationale Vergadering van Frankrijk was zelfs eenstemmig geweest in hare uitdrukking van deelneming over dit verlies. Het bleek verder uit de rede des ministers, dat sir *Robert Peel* bepaaldelijk had voorgeschreven, dat geene zijner betrekkingen, wegens diensten, die hij den lande mogt bewezen hebben, na zijnen dood eenigen titel zou mogen aannemen, dien men haar misschien zou mogen aanbieden. Dit onzalig het land echter niet van zijne diep gevoelde verpligting; de minister meende dat men niet aan later geslacht de vereering van zulk een groot man moest overlaten, maar die thans, onmiddellijk na zijn verscheiden, vaststellen. Eenstemmig werd het voorstel tot het oprigten van het gedenkteeken voor sir *R. Peel* aangenomen.

De minister maakte in den loop van zijne voordragt nog eene omstandigheid bekend, die de achting voor sir *Robert Peel* moet doen rijzen. H. M. de Koningin had namelijk aan lady *Peel*, door middel van lord *John Russell*, aangeboden om dezelfde waardigheid die de weduwe *Canning* te beurt viel, namelijk die van tot den stand van het pairschap toegelaten te worden, ook aan haar te doen toekomen. Het antwoord van lady *Peel* (die zoo als men weet de dochter was van een eenvoudigen Engelschen kapitein bij de landmagt en wiens huwelijk met sir *Robert* geheel uit wederzijdsche genegenheid ontsproot) was, dat zij geen' anderen naam dan dien van haren echtgenoot wenschte te dragen. Zijne gade, die gedurende zijn leven en vooral op zijne staatkundige loopbaan, zoozeer aan hem gehecht was, en nimmer duldde dat iemand anders dan zij zelve hem afwachtte na de nachtelijke zittingen van het parlement, zal zich voorzeker stiptelijk aan de boven vermelde begeerte van haren uitstekenden echtgenoot wenschen te houden. Sir *Robert Peel* weigerde voor ongeveer vier jaren het aanbod der orde van den Kouseband, en de *Times*, over deze zelfverloochening van den voormaligen eersten minister, die in dat opzigt sir *Robert Walpole* overtrof, sprekende, verklaart deze stemming uit de welbekende omstandigheid, dat het verheffen tot het pairschap, een invloedrijk lid van het Lagerhuis een' middelmatigen rang geeft onder de lords, met verwisseling van eene gewigtige plaats bij de gemeenten, zoodat zijne krachten en invloed geneutraliseerd worden. De *Times* noemt den nagelaten wensch van sir *Robert Peel* eenig, en maakt geene vleijende pligtpleging aan de Engelsche staatslieden en helden, die zich beijveren moeite en gevaren te trotseren, in de hoop van tot pair verheven te worden. Intusschen zegt het blad dat het pairschap een even zeker graf voor een staatsman is als *Westminster Abbey* en toont vervolgens aan, hoe sir *Robert Peel* uitsluitend een man der gemeenten was en nimmer eene grootere eerzucht had dan zijnen naam te doen volgen door de letters M. P., vreezende in eene adellijke middelmatigheid te vervallen en werkelijk een verminderden roem achter te laten.

Van onderscheidene plaatsen ontvangt men berigten van belangrijke bijdragen voor een standbeeld van *Peel*.

— Het stoffelijk overschot van den hertog *van Cambridge* is gisteren in de prachtige mahoniehouten, van binnen met wit satijn bekleede kist geplaatst, welke wederom in eene looden kist besloten was. De buitenzijde is allerkeurigst bewerkt en met karmozijnrood fluweel bedekt, door zilveren vergulde nagelen bevestigd. Vele werklieden houden zich onledig om de koninklijke kapel te Whitehall met zwart laken te bekleeden. Het lijk van Z. K. H. heeft geene schouwing ondergaan en zelfs is het balsemen achterwege gelaten. Dingsdag e. k. wordt het zonder praalvertooning in den koninklijken grafkelder bijgezet.

BELGIË.

Brussel, 14 *juli*. In de zitting der Fransche Wetgevende Vergadering van gisteren werd de discussie over de wet op de drukpers voortgezet en wel over het op nieuw geredigeerde art. 11, inhoudende dat van 1 augustus e. k. alle periodieke bladen of geschriften, als mede alle staatkundige gravures of lithographiën, beneden de 10 vellen druks, ter grootte van 32 vierkante duimen, of beneden de 5 vellen druks, ter grootte van 60 a 72 duimen, zullen onderhevig zijn aan een zegelregt van 5 centimes voor een vel druks van 72 vierkante duimen en daar beneden in het departement der Seine en in dat der Seine en Oise, en van 2 centimes overal elders. Vervolgens zullen de periodieke geschriften, in eene of meerdere afleveringen uitkomende, en ten minste 6 vellen druks van 28 a 32 vierkante duimen beslaande, onderworpen zijn aan een zegelregt van 5 centimes voor ieder vel. Voor elke 8 vierkante duimen daarboven zal een regt van ½ centime geheven worden.

Dit gewijzigde artikel gaf aanleiding tot eene vrij breedvoerige doch min belangrijke discussie, waarna ten slotte de paragraaf van dit art. der commissie, betrekking hebbende op den boekhandel in het algemeen, werd verworpen met 227 tegen 339 stemmen, en eindelijk het art. in zijn geheel, met uitzondering van de verworpen paragraaf, zonder verdere discussie aangenomen. Nadat de president nog een voorstel voorgelezen had van de heeren *Ste. Beuve* en *Kerdrel*, om de zittingen der Wetgevende Vergadering te prorogeren, te rekenen van 1 augustus e. k., ging de vergadering uiteen.

— Velen gelooven, dat, indien de wet tegen de drukpers mogt aangenomen worden, de President der republiek zoude weigeren er zijne goedkeuring aan te hechten, voornamelijk met het doel, om zich het journalismus te vriend te maken. Verscheidene geruchten hebben heden dienaangaande geloopen. Zoo verzekerde men, dat de heer *Dupin* den President der republiek verzocht had, de drukperswet in te trekken, maar dat het bewind zich zeer geneigd betoond had, de bewuste wet te handhaven. Vermoedelijk zal de discussie over deze wet in de zitting van morgen ten einde gebragt, en de wet met eene aanzienlijke meerderheid aangenomen worden. Onpartijdigen echter laten niet na, zich hoogelijk te verwonderen over deze wending der zaken en over de groote waarschijnlijkheid, dat eene wet, waartegen zoo gewigtige bezwaren bestaan, desniettemin door de groote meerderheid zal aangenomen worden. Zij schrijven dit verschijnsel toe aan eene soort van verbijstering, daar de gemoederen door overdrevene vrees vervuld zijn. Hoe overigens zelfs de gematigde pers over deze wet denkt, is genoegzaam op te maken uit de wijze waarop het *Journal des Débats* heden verslag geeft van de discussiën. Over deze wet, zegt het o. a., welke met den naam van *hatelijke wet* bestempeld is, en welke dezen naam verdient te blijven dragen, stuit het ons tegen de borst langer te redeneren; wij zullen alleen verslag geven.

— De *Osservatore Dalmato* deelt het volgende voorval mede, hetwelk onlangs te Sattanich, een Montenegrijnsch dorp, heeft plaats gehad. Een bewoner van dat dorp had uit wraak een priester gedood. De bewoners van Zernizza stonden in massa op om den moordenaar te vatten. Deze sloot zich met vijf andere Montenegrijnen in zijn huis op, en alle verklaarden zich alleen te zullen overgeven aan de twee broeders *Plamenaz*, waarvan de eene de schoonzoon is van den Vladika. Toen deze echter de woning binnentraden, werden zij door de zes mannen aangevallen en omgebragt. Hierop bestormde de woedende menigte het huis, maakte zich van vier der booswichten meester, die levend verbrand werden. Aan de beide anderen is het gelukt te ontkomen.

FRANKRIJK.

Langs buitengewonen weg.

Parijs, 14 juli, 's avonds te 8 ure. De regering heeft heden bij telegraphische depêche uit Madrid, van den 12den dezer, berigt ontvangen, dat de Koningin van Spanje op dien dag bevallen is van een' zoon, die echter weinige oogenblikken na de geboorte overleed.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 15 *juli*. Er zijn weinige landen, die door bergketenen zoo hermetisch zijn omsloten

als Piëmont naar de zijde van Frankrijk, Savoije en de Middellandsche zee. Desniettemin had Koning *Karel Albert* het plan opgevat, om ten behoeve van Genua en van zijn land, een gedeelte van den te Marseille zich concentrerenden handel van daar weg te lokken. Tot dit einde deed hij door Engelsche ingenieurs voorloopige planteekeningen maken van eenen spoorweg door den Mont Cenis. Het resultaat hiervan voldeed weinig, want de berekening gaf niet minder dan dertig jaren arbeid en een naar evenredigheid enorm bedrag van kosten. Later wendde men zich tot eenen Belgischen Ingenieur, de door verscheidene belangrijke werken bekende *Hendrik Maus*. Deze ingenieur is trouwens niet de eerste, die er aan heeft gedacht, om de bergen, door middel van eene reusachtige machine, te doorboren. Men kent meer dan een droomer, die omging met het denkbeeld, om door middel van duizende hamers, door stoom in beweging gebragt, rotsen te verbrijzelen, of anderen, die zich een groot, getakt instrument uitdachten, om daarmede als met een boor te werk te gaan. Maar de heer *Maus*, een man van praktijk, die de krachten en de middelen kent, welke hij tot zijn werk kan aanwenden, vond eene ingenieuse machine uit, welke voorzien is van 116 boorijzers en, door veerkracht tegen de rotsmassa aangedrukt wordende, iedere minuut in ongeveer 150 omwentelingen 2 à 3 centimetres indringt. Hij berekende, dat elken dag van weerszijden van den berg slechts 5 metres ingeboord wordende, de arbeiders na verloop van vier jaren, in regte linie voortwerkende, tegen elkander moeten aankomen. Deze doorgang zoude dan verder geëffend en voor het leggen der spoorstaven ingerigt moeten worden. De kosten van eenen metre op 238 fr. stellende, zoude een tunnel door de Alpen, van 8 metres breedte en 6 metres hoogte, niet meer dan omtrent 14 millioen frs. kosten, waarbij voorzeker in aanmerking moet worden genomen, dat deze bergmassa geen graniet, maar meerendeels gips en kalksteen is. Een model der boormachine van *Maus* werd eerst uit hout vervaardigd, ten einde daaraan nog mogelijke verbeteringen te maken en alzoo de algeheele welslaging van dit reuzenwerk te waarborgen. (*H B.*)

Haarlem, *16 juli.* Gisteren namiddag is alhier een verschrikkelijk ongeluk gebeurd. De conducteur van de diligence van Haarlem op Alkmaar buiten de Nieuwpoort gekomen zijnde, ontdekte dat er iets van het tuig gebroken was, waarop hij van den wagen sprong om dit gebrek te herstellen. Na hetzelve bevestigd te hebben, zettede de 2de conducteur de paarden aan, ten gevolge waarvan zijn kameraad misstapte en het rijtuig over beide beenen ging. Het linkerbeen moet geheel verbrijzeld zijn waarvan dan ook gisteren avond de amputatie heeft plaats gehad. Aan het regterbeen is de wond minder belangrijk. De ongelukkige is vader van een huisgezin van vrouw en vijf kinderen, die zijn uiterste best deed om in de behoefte daarvan te voorzien. (*HB.*)

Oosterbeek 14 juli. Ontangs lazen wij in het *Handelsblad* een geheel onjuist berigt uit Arnhem, betrekkelijk het voorgevallene in de kerk alhier op zondag 23 juni ll. De waarheid is deze, de koster had, ofschoon de predikant van Roozendaal, die de predikbeurt vervullen zoude, nog niet op het dorp was, voor de tweede maal geluid. De gemeente kwam ter kerke, waaronder de rustende predikant *Sprenger van Eijk.* Na lang vergeefs wachten, beklom de laatstgenoemde den leerstoel, predikte bij improvisatie naar aanleiding van het jaargetijde, over Psalm 15, den gewonen tijd uit, en alles liep geregeld, tot algemeen genoegen, ten einde toe af. De godsdienstoefening is derhalve in geenen deele verstoord, zoo als het in bovengenoemd berigt heet. De Roozendaalsche leeraar had, gelijk later bleek, geruimen tijd geleden, de liefdebeurt op zich genomen, was daaraan niet herinnerd geworden en had haar geheel vergeten. (*N. R. C.*)

Arnhem 16 juli. Bij de steeds toenemende belangstelling die zich voor onze vroegere gedenkstukken van wetenschap en kunst openbaart, is het der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leyden allezins wenschelijk voorgekomen, dat de instandhouding van zoodanige monumenten die uit het oogpunt der geschiedenis of der kunst belangrijk zijn, zooveel mogelijk, niet alleen van Overheidswege, maar ook door wetenschappelijke vereenigingen, bevorderd worde.

Dientengevolge heeft de Maatschappij hare leden uitgenoodigd om, bijaldien de verwaarloozing of aanstaande slooping van zoodanig monument ter hunner kennis mogt komen, dit zooveel mogelijk te voorkomen en haar voorts daarvan berigt te willen geven, ten einde zij zou kunnen beproeven die verwaarloozing of sloping te verhoeden, of althans te zorgen dat daarvan vooraf behoorlijke afbeeldingen vervaardigd worden.

— Het vijfde Nederrhijnsch-Nederlansch Zangersfeest zal den 10den en 11den Augustus in het bekoorlijk gelegen Kleef, te midden eener met dat feest zeer ingenomene en tot deelneming aan hetzelve zeer opgewekte en geschikte burgerij, gehouden worden. In hoe hooge mate de regering dier stad en het committé met de regeling van dat feest belast, alle hoedanigheden in zich vereenigen om alles op het luisterrijkst, genoegelijkst en in de meeste orde te doen plaats hebben, is den zangers en toeschouwers reeds meermalen genoegzaam gebleken. Geene liedertafel, welke in het afgeloopen jaar hare deelneming aan dat feest heeft beloofd, zal daarom ligtelijk achterblijven en zich aan eene vereeniging onttrekken, welke in meer dan een opzigt zoo veel genot belooft en ongetwijfeld een regt *zangersfeest* zijn zal. Het getal der zingenden is reeds tot 600 geklommen en de liedertafels, welke, hetzij gezamenlijk (den eersten avond) en daarvan sommigen afzonderlijk den tweeden avond voor het concours, zullen optreden, strekt zich tot bijna een veertigtal uit de volgende steden uit: Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Delft, Dordrecht, Gorinchem, 's Hage, (2) Haarlem, Nijmegen, Rotterdam (2), Schiedam, Tiel, Utrecht (3), Venlo, Zwolle, Gouda, Willemsoord, Leiden, Middelburg, Eindhoven, Goor, Wageningen, Elberfeld, Bochold, Emmerik, Wezel, Crefeld, Rees, Xanten, Keulen, (2), Barmen, Dusseldorff, Calcar en Kleef.

Het programma van den eersten dag is als volgt: No. 1. *Preis*, *Lob*, *Ruhm*, van *B. Klein.* 2. *Die Menschliche Stimme* van *K. A. Craeyvanger.* 3. *Wanderlied* van *Felix Mendelsohn Bartholdy.* 4. *Lob des Gesanges*, van *H. Dorn.* 5. De 8ste Psalm, Muzijk van *C. A. Bertelsmann.* 6. *Ter Jagt*, *van J. A. van Eyken.* 7. *Schäfers Sontagslied*, van *C. Kreutzer.* 8. *Seemansgesetze*, van *Panny.* 9. *Avondkoelte*, van *J. J. Viotte.* 10. *Krieger-Scène*, van *C. L. Fischer.* 11. Introductie uit *le Siège de Corinthe*, van *Rossini.* 12. *Was ist das deutsche Vaterland?* van *Reichardt.* 13. *Wien Neêrlandsch bloed.* (*Nederl.*)

STATEN-GENERAAL.
TWEEDE KAMER.
Zitting van maandag 15 juli.

In deze zitting is het wets-ontwerp tot regeling van de kosten van het Regentschap zonder discussie met algemeene stemmen *aangenomen.*

Vervolgens heeft de heer *van Hoëvell* aan den minister van Koloniën de vroeger aangekondigde interpellatie gerigt, betrekkelijk de uitvoering van art. 59, 3de alinea, der grondwet, omtrent de regeling van het Indisch muntwezen. De spreker heeft zijne rede aangevangen met een algemeen overzigt van den vroegeren toestand van het muntwezen in Indië, tot aan de publicatie van den gouverneur-generaal van 4 februari 1846. Hij heeft vervolgens omstandig het doel doen uitkomen van dien laatsten maatregel, die strekte om het muntwezen in Indië te verbeteren. Hij heeft voorts betoogd, dat dit doel grootendeels niet is bereikt. Daarna is de spreker overgegaan tot het betoog van de volgende vier punten; *a.* de onzedelijkheid van den maatregel: *b.* het nadeelige en belemmerende daarvan voor den handel op Java en met de buiten-bezittingen; *c.* desgelijks ten aanzien van den handel met Europa; *d.* het nadeelige van den maatregel voor het gouvernement in Indië en voor Nederland. Na deze punten in het breede te hebben uiteengezet, heeft de spreker de drie volgende vragen aan den minister van Koloniën gerigt: *ten eerste*, of inderdaad de gouverneur-generaal van Neerlandsch Indië het besluit van 20 october 1849 (houdende verandering van het primitief besluit van 1846, en dus verandering van het daarbij bepaalde omtrent het muntwezen), bij besluit heeft genomen, en wat het oordeel van den minister is, betrekkelijk de grondwettigheid van dat besluit, in verband met art. 59, 3de alinea, der grondwet; *ten tweede*, of er overwegende bezwaren bestaan, om al dadelijk aan de Tweede Kamer over te leggen de stukken en bescheiden, die op het muntwezen in Indië betrekking hebben, speciaal het rapport van den gouverneur-generaal *Merkus* aan den Koning, van 1 april 1844, hetgeen volgens spr. ten deze veel licht zou kunnen verspreiden; en eindelijk *ten derde*, wanneer de minister van koloniën voornemens is te voldoen aan art. 59, 3de alinea, der grondwet, bepalende, dat het muntstelsel (der koloniën en bezittingen van het rijk in andere werelddeelen) door de wet wordt geregeld.

De *Minister van Koloniën* heeft vervolgens breedvoerig geantwoord en zonder de verdediging van het vroeger bestaande te willen op zich nemen, het recepis-stelsel als overgangs-maatregel geschetst, om tot een normalen toestand te geraken, waaraan echter groote geldelijke offers zullen verbonden zijn. Evenwel is er intusschen niet stil gezeten; de voorbereiding tot de maatregelen welke tot herstel van het muntwezen in Indië moeten strekken, is tamelijk vergevorderd en de minister hoopt binnen een betrekkelijk korten tijd en waarschijnlijk nog dit jaar de bewijzen daarvan aan de Kamer te leveren, door eene daartoe betrekkelijke wets-voordragt.

De minister heeft vervolgens de rede van den heer *van Hoëvell*, wat de hoofdpunten betreft, gevolgd en bij de onderscheidene opmerkingen, bedenkingen en vragen, stil gestaan. Hij heeft meer bepaald het recepis stelsel van 1846 tot onderwerp van behandeling gemaakt en is tot de conclusie gekomen, dat het niet nadeelig heeft gewerkt, vooral niet als overgangs maatregel. Ten slotte heeft de minister, antwoordende op de drie bepaalde vragen van den heer *van Hoëvell*, daaromtrent gezegd:

1o. dat het besluit van den gouverneur-generaal van 20 October 1849 niets anders is dan eene tijdelijke bestendiging van art. 2 van het besluit van 14 maart 1846 (*Indisch Staatsblad*, no. 8); dat hij dus volstrekt niet beamen kan, dat dit besluit in strijd zou zijn met de uitlegging door de regering aan art. 59 der grondwet gegeven, want dat het gouvernement in Indië daarbij niet is afgeweken van de vroegere bepaling, dat niemand meer dan een zeker aantal duiten in betaling behoeft aan te nemen, maar dat alleen het gouvernement heeft gezegd voor zich zelf in sommige gevallen meerdere duiten te zullen aannemen.

2o. dat het rapport van den gouverneur-generaal *Merkus* aan den Koning, dd. 1 april 1844 en al de stukken, die betrekking hebben tot de regeling van het muntwezen, op dit oogenblik bij den minister in behandeling zijn; en dat zoowel dit rapport als al wat verder tot toelichting der zaak strekken kan, eigenaardiger als bijlage zal kunnen worden overgelegd bij de aanbieding van de wet tot regeling van het muntwezen.

3o. dat wat het tijdstip der aanbieding betreft, de minister, zonder dit bepaald te kunnen aanwijzen, zich echter zeer vergissen zou, als dit niet nog in den loop van dit jaar het geval zou zijn.

Vervolgens hebben nog het woord gevoerd de heer *van Rijckevorsel*, de Minister, de heer *Donker Curtius*, de heer *van Hall*, de heer *van Hoëvell* in antwoord op de eerste rede des ministers, de Minister weder in antwoord op de laatste rede des sprekers, de heer *van Zuylen van Nijevelt*, nogmaals de heer *van Hoëvell* en eindelijk de heer *van Hall.*

Nadat daarmede deze interpellatie geeindigd was, is kennis gegeven van eene missive des ministers van Binnenlandsche Zaken, die heden en morgen verhinderd zijnde ter vergadering tegenwoordig te zijn, daarbij verzoekt de discussiën over het ontwerp, houdende bepaling van straffen op de overtreding der keuren van waterschappen, te verdagen, zoo mogelijk zonder bepaling van den dag. — Wordt besloten die discussie aan de orde te stellen op woensdag aanstaande.

Vervolgens is gediscussieerd over het wets-ontwerp tot verleening van tijdelijken onderstand aan werklieden van het maritiem etablissement te Rotterdam. — Na eenige woordenwisseling is dat ontwerp met algemeene (51) stemmen *aangenomen.*

De *minister van Marine* heeft bij die gelegenheid verklaard, stellig beloofd, dat het ontwerp tot regeling van de militaire pensioenen bij de wet binnen zeer korten tijd aan de kamers zal worden aangeboden.

Ten gevolge van eene vraag door den heer *van Hall* gedaan, heeft de *minister van Justitie* verklaard dat eerlang de statistieke opgaven nopens de verschillende regts-collegiën gedurende de drie laatste jaren het licht zullen zien, en dat hij ingevolge het stellige voorschrift van het 5de add. art. van de grondwet, het ontwerp nopens de nieuwe regterlijke organisatie, nog in den loop dezer zitting zal aanbieden, hoezeer hij gewenscht zou hebben, voor de volmaaktheid, die aanbieding te kunnen uitstellen.

Daarna is de zitting gescheiden.

Mengelwerk.

Sir ROBERT PEEL.

(*Vervolg van No. 136.*)

Zoo zien wij eenige jaren later, in 1821, den heer PEEL de emancipatie der katholijken krachtig bestrijden. Toen hij in 1822 minister geworden was, bestreed hij haar tegen den heer CANNING en het liberaalste gedeelte van het ministerie. Wij moeten het in het voorbijgaan zeggen, dat hij, tijdens hij toenmaals aan het bewind was, in de criminele wetgeving van Engeland hervormingen tot stand bragt, waarvoor alle partijen hem altijd onvoorwaardelijke hulde hebben gebragt. In 1827 was de dood van lord LIVERPOOL oorzaak der ontbinding van het ministerie en werd de heer CANNING eerste minister. Zijne eerste regeringsdaad was, aan den Koning het ontslag te overhandigen van zeven zijner ambtgenooten, waaronder de heer PEEL en de hertog VAN WELLINGTON. De vijanden van den heer PEEL hebben hem altijd het verwijt gedaan, dat hij eene zamenspanning tegen den heer CANNING, die toen schitterde in al den glans van zijn genie, gesmeed had; en zij hebben hem dit nooit vergeven. Maar de reden die de heer PEEL zelf van zijne aftreding gaf, was dat de heer CANNING zich verbonden had om de emancipatie der katholijken voor te stellen: hij gaf die verklaring in de volgende bewoordingen in het Huis der Gemeenten: »De redenen waarom ik ben afgetreden zijn eenvoudig deze: gedurende de achttien jaren, dat ik publieke betrekkingen bekleed, heb ik eene onophoudelijke en onvoorwaardelijke, schoon gematigde en constitutioneele oppositie gevoerd tegen de uitbreiding der privilegiën van de roomsch katholijken. Mijne oppositie steunde op beginselen... Ik konde dus niet in een bestuur blijven dat mij toescheen zich verbonden te hebben de vorderingen der katholijken te ondersteunen."

Dit gebeurde in het jaar 1827. Minder dan een jaar daarna stierf CANNING, de protestantsche reactie bragt den hertog VAN WELLINGTON en sir ROBERT PEEL aan het bestuur, en de eerste regeringsdaad van het nieuwe ministerie was, de acte van emancipatie voor te stellen. Dit is de tweede groote daad waardoor de loopbaan van PEEL gekenmerkt is. Het is merkwaardig te zien, welke verklaring hij geeft van zijne verandering van gevoelen; men vindt daarin denzelfden man, dezelfde uitdrukkingen, dezelfde opregtheid in het erkennen van de verandering zijner denkwijze, terug.

»Ik kom nu, zegt hij, tot de zwaarste beschuldiging, tot die welke de katholijke quaestie betreft.

Gedurende verscheidene jaren nam ik een werkzaam deel aan den tegenstand tegen de roomsch-katholijken. Als ik den toestand der landeigenaren en dien der protestantsche kerk in Ierland in aanmerking nam, dan twijfelde ik er werkelijk aan of het toestaan van gelijke regten aan de katholijken, de godsdienstige twisten zoude kunnen dempen. Een zamenloop van omstandigheden heeft mij echter overtuigd dat de uitsluiting niet meer houdbaar was, en dat er voor het protestantisme in Ierland geen gevaar meer bestond in het opheffen van die uitsluiting."

En aan den hertog VAN WELLINGTON schreef hij:

»Ik heb u, naar ik hoop, het bewijs geleverd dat geene verkeerd geplaatste kieschheid ten opzigte mijner vroegere verklaringen, geene vrees om van inconsequentie beschuldigd te worden, mij beletten zullen mijn aandeel te nemen in de gevaren van het oogenblik. Ik ben gereed, al moest ik er alles aan opofferen, vast te houden aan de meening die ik hier ronduit openleg, deze namelijk, dat het minder gevaarlijk is eenen beslissenden maatregel te nemen tot regeling der katholijke quaestie, dan haar te laten wat zij is, eene quaestie waarop men telkens terug moet komen omdat het ministerie niet durft beslissen."

Men weet tot welke kreeten van woede en uitbarsting van gramschap, deze onverwachte verandering bij de tory- en protestantsche partij aanleiding gaf. PEEL bood dien storm het hoofd met die onverzettelijke standvastigheid welke hij steeds aan den dag legde bij alles wat hij eenmaal besloten en gezegd had. De acte van emancipatie, die groote en zoo spade genomen maatregel, door de regtvaardigheid voorgeschreven, is nog heden ten dage een dergenen, die hem de grootste aanspraak geven op de erkentelijkheid zijner tijdgenooten en de hulde der nakomelingschap. Zoo wij hier aan de wijze van uitvoering hebben herinnerd, dan is dit alleen om de meest in het oog loopende eigenschappen van het karakter van dezen merkwaardigen man, in het licht te stellen. Sir ROBERT PEEL was geen theoreticus; hij bedacht en deed niets *a priori*; dikwijls besefte en verdedigde hij eene regtvaardige zaak dan eerst als zij van de theorie tot uitvoering zoude komen. Wat b. v. de emancipatie der katholijken betreft, zoo is het niet te loochenen dat FOX, GRATTAN, CANNING, lord GREIJ, lord JOHN RUSSELL, zich daarbij verdienstelijker gemaakt hebben dan ROBERT PEEL, want zij vorderden de emancipatie op grond der regtvaardigheid, terwijl PEEL, na haar langen tijd te hebben bestreden, haar alleen goedkeurde omdat hij haar onvermijdelijk en het tijdstip daarvoor geschikt achtte. In zijne oogen was het niet het regt dat zegevierde, maar het geweld; de hertog VAN WELLINGTON zeide in den zelfden tijd, in het Hooger Huis, dat het de vrees voor den burger-oorlog was, die hem drong; het was de verkiezing van CLARE, het was de afgodische vereering van een O'CONNEL door eene geheele natie die het parlement de wet stelde. Maar PEEL bezat ook het onvergelijkelijk instinct om eene groote crisis vooruit te zien en haar voor te komen. Tweemaal vooral, gaf hij daarvan een schitterend bewijs. Zoo stelde hij de emancipatie-acte voor toen de fransche revolutie van 1830 op het punt was uit te barsten, en bragt hij later de hervorming in de handelstarieven tot stand even vóór de omwenteling van 1848. Men kan gerustelijk zeggen dat hij bij deze beide gelegenheden zijn land gered heeft van eene geheele omverwerping van den staat van zaken. Men stelle zich voor hoedanig de toestand van Engeland zoude geweest zijn, als bij de beweging, voortgevloeid uit de parlementaire hervorming, de opstand van Ierland en der katholijken was gekomen! Schoon de schok, door Parijs gegeven, gebroken werd door die gelukkige concessie, was hij echter nog zóó hevig dat hij het Engelsche ministerie omverwierp, de hervorming met geweld deed doordrijven en de torijpartij geheel en al vernietigde.

De hertog VAN WELLINGTON en sir ROBERT PEEL traden in de maand november 1830 als ministers af, na de eersten in geheel Europa te zijn geweest, die het gouvernement, uit de juli-revolutie geboren, erkenden. Sir ROBERT PEEL trad alstoen in het schitterendst tijdperk van zijn zuiver politiek en parlementair leven. Dit was een tijdperk van krachtige welsprekendheid, waarvan de herinnering veel spoediger zal uitgewischt worden dan die zijner daden; want voorzeker was PEEL nimmer zoo waarlijk groot, dan toen hij deel uitmaakte van de regering en het bestuur; maar als redenaar en hoofd eener partij, is niets te vergelijken met de baan, die hij van 1832 tot 1841 bewandelde, sedert de hervormings-bill tot dat hij weder zegevierend in het bewind kwam. De man, die het best in staat is, die soort van worstelstrijd naar waarde te beoordeelen, lord JOHN RUSSELL, bragt nog op den dag na den dood van zijnen beroemden tegenstander, hem eene regtmatige hulde, toen hij zeide:

»Het zij mij vergund hier te herinneren aan een gedeelte zijner loopbaan, waaraan men misschien niet genoeg regt laat wedervaren, ik bedoel het tijdperk tusschen 1832 en 1841. Na de worsteling, die gepaard ging met de stemming over de hervormings-bill, konde men vreezen dat zij die haar hadden bestreden, uit weêrzin en moedeloosheid zich aan de staatszaken onttrekken en den strijd der opiniën en der standen in de maatschappij zoo ver zouden do'n komen, dat het land daardoor in gevaar moest geraken. Sir ROBERT PEEL was de man, die dat ongeluk wist af te wenden. Ofschoon hij de hervormings-bill bestreden had, onderwierp hij zich kloekmoedig aan de omstandigheden waarin hij geplaatst was, liet hij het land beslissen over de waarde of onwaarde der beginselen die hij zoo welsprekend verdedigd had en bragt hij de verschillende takken van bestuur in den staat weder in onderlinge harmonie, zonder eenige vrees te toonen omtrent het oordeel en de uitspraak zijner langenooten."

Er behoorde voorwaar veel moed toe en het bewustzijn een grootsch besluit te kunnen nemen en door te zetten, om uit nog bestaande overblijfselen der oude *tory*-partij weder eene groote partij te willen zamenstellen. Door de eerste verkiezingen na de hervorming-bill was de *tory*-partij weggeveegd als door een' orkaan; lord JOHN RUSSELL zeide dat zij niet meer was dan het naauw-merkbaar gefluister eener factie (*the wisper of a faction*); en lord BROUGHAM, als verontrust door de overwinning van zijne partij, riep in een aanval van gezond verstand uit: *We shall be too strong!* (Wij zullen te sterk zijn!)

Het was in dezen staat van zaken dat sir ROBERT PEEL de overblijfselen zijner partij weder een voor een bij elkander bragt; maar met die heldere, instinctmatige kennis van zijne eeuw, die hem nooit bedroog, begreep hij, dat de tijd van de oude *tory's* voorbij was, dat men niet op het voorledene terug, maar de toekomst stoutmoedig onder de oogen moest zien, en van toen af begon hij die verandering, welke van de *tory* partij de conservatieve partij maakte.

Dat werk van wederopbouwing, een meesterstuk van geduld, volharding, moed, bekwaamheid en welsprekendheid, heeft, zoo als wij reeds zeiden, de bewondering opgewekt van allen, die, even als lord JOHN RUSSELL, waren opgevoed in de groote, oude parlementaire school. Dit was een arbeid van tien jaren, en hetgeen men misschien het meest in sir ROBERT PEEL in dat tijdvak moet bewonderen, is zijn geduld om niet eerder het bewind weder in handen te nemen voor dat het als van zelf tot hem kwam. Wij stappen spoedig heen over zijn kortstondig ministerie van 1835, toen de Koning en de Hertog VAN WELLINGTON hem uit Rome ontboden. Tegen wil en dank nam hij het aanbod aan, en zoo hij al gedurende eenige maanden eenen even schitterenden als wanhopigen strijd volhield, was het niet zoo zeer om het bestuur in handen te houden, dan wel om het regt en de gelegenheid te hebben de nieuwe gevoelens zijner partij openlijk bekend te maken en haar als het ware in haren nieuwen vorm aan zijn land te vertoonen. Hij maakte in wezenlijkheid een conservatief programma voor de toekomst op. Hij trad af als minister, tweemaal sterker dan toen hij aan het bewind was gekomen; bij de verkiezingen had hij meer dan honderd stemmen gewonnen en hij hervatte den strijd, of liever, zette haar voort met verdubbelde kracht en welsprekendheid. Van dag tot dag maakte hij eenen der steenen van het ministeriëel gebouw los, steeds met vaste hand en langzaam de slagen toebrengende tot op het oogenblik van den laatsten stoot, toen hij als overwinnaar en meester de bres beklom en de vesting in bezit nam.

Hij aanvaardde het bewind gesteund door eene meerderheid gelijk staande met die welke de whigs gehad hadden na de hervormings-bill. Wij gelooven niet dat ooit in eenig vrij land, eene zoo groote magt in handen is geweest van één enkel persoon; want hij was alleen, hij dacht alleen, hij besliste alleen, hij handelde alleen. Voor zijne vrienden zoo wel als zijne vijanden was hij een raadsel, maar een raadsel van groote verwachtingen. Het land vertrouwde op hem en hing met gretigheid aan zijne lippen; het wist niet *wat* het moest verwachten, maar het verwachtte veel. De schatkist was ledig, de tekorten namen hoe langer zoo meer toe; de bron der inkomsten was opgedroogd; er was een tooverstaf noodig om op de kale rots te slaan en daaruit schatten te doen vloeijen. De handelingen van sir ROBERT PEEL hadden op dat tijdstip iets van eene tooneelvertooning; de ontwikkeling en mededeeling zijner plannen was altijd eene onverwachte openbaring, eene verrassing, want hij maakte er zelfs zijne vrienden niet mede bekend. Hij begon met de herstelling der *income tax*, dat gehaatte overblijfsel der ergste dagen van den Europeschen oorlog; maar hij verbond dit hevig middel, waardoor de kleine fortuinen gespaard en slechts de groote getroffen werden, met eene vermindering der regten op vele consumptie-artikelen; en hij baande aldus den weg tot vereenvoudiging der belastingen.

Maar hetgeen de kroon zette op zijn leven, was de afschaffing der *corn laws* en de geheele hervorming van het wetboek van koophandel; in één woord het stelsel van handelsvrijheid. Iedereen herinnert zich die grootsche handelingen. Om ze hier te beoordeelen, zouden wij een overzigt moeten leveren der geheele Engelsche staatkunde van de laatste jaren. De naam van PEEL is onafscheidelijk daarmede verbonden; de roem die hij daarmede heeft ingeoogst zal met den tijd steeds grooter worden, want de vreedzame omwenteling, door dien uitstekenden minister tot stand gebragt, verkeert nog eerst in de eerste tijdperken harer ontwikkeling en uitbreiding. Wij moeten hier bijvoegen dat ook ditmaal de vooruitziende geest van sir ROBERT PEEL aan het wonderdadige grensde. Het is ontwijfelbaar zeker, en lord JOHN RUSSELL zeide het nog in die plegtige vergadering, dat, zoo Engeland niet gedeeld heeft in de algemeene omkeering van Europa in 1848, het dit verschuldigd is aan de stoute hervormingen door PEEL tot stand gebragt. Zonder het goedkoope brood, zonder het goedkoope leven, zonder het bewustzijn dat de regeerders hunnen pligt vervuld hadden, ten aanzien der geregeerden, zoude er welligt in Engeland evenzeer eene uitbarsting hebben plaats gehad, als op het vaste land. Wanneer op het oogenblik toen alles in vuur en vlam stond, de groote associatie tegen de koornwetten (*Anti-cornlaw league*) niet ontbonden was geweest door de zegepraal zelve van hare beginselen, dan zoude dat populair Parlement, het middenpunt en het brandpunt eener revolutie geweest zijn, en daardoor de dag van den 10den april geheel andere gevolgen hebben gehad dan nu.

Maar die groote dingen, de roem van sir ROBERT PEEL, bragt hij niet tot stand, zonder nogmaals zijne partij en zijne vrienden op te offeren. Wij zeiden dat hij als meester de vesting was binnengetrokken, wij hadden kunnen zeggen als despoot. Die groote conservatieve partij, welke hij met zoo veel moeite bijeengezameld, herbouwd en hersteld had, behandelde hij als zijn werk en zijn eigendom. Hare herstelling had hem tien jaar gekost; slechts weinige dagen waren voor hem voldoende om haar te verbreken en uiteen te drijven. Voortaan was zijne partij — de natie.

(*Vervolg hierna.*)

Ingezonden Stukken.

De stads-amortisatie-kas te 's Hertogenbosch.

Vervolg van no. 137.

Ziedaar het ware verslag der handelingen van den raad met betrekking tot de aangelegenheden van het amortisatie-fonds. Zij toonen duidelijk aan, dat het niet geldt de vraag in abstracto: Of de raad, zonder magtiging des Konings, bevoegd was het fonds op te heffen; maar of de raad, in den kring zijner bevoegdheid, gedrongen door eene naauwgezette pligts-betrachting, in den stand der zaken niet geregtigd en tevens gehouden was, ook in het belang van de schuldeischers der stad de handelingen te volvoeren waartoe successievelijk besloten is. Voor sommige derzelven is de Koninklijke bekrachtiging niet verzocht om eene beslissing des Konings te ontwijken, maar in het volle vertrouwen, dat deze niet vereischt wordende, aan het inzigt der hooge regering te gemoet gekomen werd, door hoogstdezelve daarmede niet te bemoeijelijken. Heeft de raad dan pligtmatig en in den kring zijner bevoegdheid gehandeld?

De raad is er van doordrongen, en hieraan is voorzeker geen twijfel, of de daarstelling van een amortisatie-fonds op de hierboven vermelde grondslagen, kon, als stedelijke inrigting, niet zonder magtiging des Konings plaats hebben, om de reden, dat de stad daarbij werd verbonden, om jaarlijks betalingen tot een aanzienlijk bedrag aan hetzelve te doen, *waardoor hare inkomsten belast en bezwaard werden* (art. 71 van het stedelijk reglement); maar volgt hieruit, dat ook eene gelijke magtiging noodzakelijk is om aan het amortisatie fonds eene werking te ontzeggen, die, sedert vele jaren, in strijd met deszelfs oorspronkelijke voorwaarden ingevoerd, de stad niet voordeelig was, maar in hare finantiëele operatiën de grootste verwikkelingen veroorzaakte? De raad stelt het eerbiediglijk vooruit, dat een voorschrift in dien zin aan hem niet bekend is, integendeel hij beschouwt het in den geest van het stedelijk reglement zelfs onbestaanbaar, omdat toch de genomen maatregelen alleen strekken, om de stedelijke inkomsten te ontlasten en vrij te maken en om de stad zelve te ontheffen van betalingen, die uit de gewone inkomsten niet meer bestreden kunnen worden; het zijn dusdanige en geene andere maatregelen, welke de raad in het finantiëel belang der stad, met het oog op het regt harer schuldeischers gevestigd, genomen heeft, en die hij eerbiedig vermeent dat zonder hoogere magtiging tot zijne bevoegdheid behooren. De raad immers, heeft niets anders dan het regt van vrije beschikking over de huishoudelijke belangen der stad uitgeoefend en alzoo gebruik gemaakt van een regt, bestaande in de bevoegdheid, om zelf de behoeften der plaats te onderzoeken en te beoordeelen; om zelf te beslissen, door welke middelen en bepalingen daarin best voorzien konde worden.

De raad heeft mitsdien geen wettig voorschrift overschreden, maar ten deze gehandeld uit kracht van zijn onbeperkt gezag, en zulks naar de woorden en den geest van 's Konings besluit, (Bijvoegsel tot het *Staatsblad* van 1838, bladz. 98), waarbij bevolen is: dat aan de plaatselijke besturen de vrije beschikking over hunne huishoudelijke belangen zal gelaten worden in al de uitgestrektheid, welke de bepalingen der grondwet en andere wetten, maar eenigzins toelaten.

Maar niet alleen door de algemeene verordeningen, doch bepaaldelijk ook door de bepalingen van het plan van beheer van het amortisatie-fonds zelven, is aan den raad de magt toegekend om hetzelve buiten werking te stellen. Immers art. 10 van het plan van beheer stelt vast: »dat wanneer er geene ver-

minderde inschrijvingen van kapitalen in het belang der amortisatie-kas plaats hebben, of dat de gezamenlijke inschrijvingen het voorhanden bedrag niet bereiken, de raad bepalen zal of de kwijting bij aflossing zal geschieden, of *zoodanig anders besluiten, als hij noodig oordeelen zal te behooren;*" terwijl bij art. 12 wordt bepaald: »dat, zoo de negotiatiën ad 5°/₀ afgelost zijn, door of van wege den raad *naarmate der omstandigheden nadere beschikkingen zullen bewerkstelligd worden?*

Zoo als gezegd is bestaan er geen verminderde inschrijvingen meer, en de negotiatiën ad 5°/₀ zijn afgelost; de raad dus, was bevoegd zoodanig te besluiten als hij noodig oordeelen zou te behooren en derhalve op den voet en de wijze als hij gedaan heeft.

Was het noodzakelijk, zoo zou de raad tot regtvaardiging zijner handelingen zich kunnen beroepen op hetgeen er in andere steden, met betrekking tot dat onderwerp heeft plaats gehad. Ook te Rotterdam was eene amortisatie kas opgerigt en het plan van beheer van het fonds door koninklijk besluit van 26 december 1819 goedgekeurd. In 1846 werden de operatiën van hetzelve gestaakt en alles tot eene gewone kas terug gebragt. Wat gebeurt daar? Bij gelegenheid van het onderzoek van stads begrooting over 1849 hebben heeren gedeputeerde Staten van Zuid-Holland geene bedenkingen daartegen aangevoerd, maar integendeel verlangd, dat de likwidatie van het fonds zoude geschieden; dat de door hetzelve ingekochte obligatiën vernietigd en daarvan op de begrooting aanteekening zoude gemaakt worden, en echter waren alle gevestigde stads schulden nog niet afgelost. Voor deze handelingen intusschen, is geene koninklijke goedkeuring gevraagd, noch gevorderd.

En is het den raad in de tegenwoordige toedragt van zaken niet geoorloofd te verwijzen naar het koninklijk besluit van 18 october 1849 no. 92, waarbij de verkoop van stads inschrijvingen op het grootboek der Nationale Werkelijke Schuld, tot een effectief bedrag van *f* 75,000 werd geautoriseerd, *om de leening ten laste van het amortisatie-fonds van 1846 af te lossen,* BEPAALDELIJK *om alle reclamatiën tegen de opheffing van hetzelve af te snijden?* Hierin is toch naar het oordeel van den raad, eene erkenning van zijne bevoegdheid tot het buiten-werking-stellen van het fonds gelegen; en de aflossing der leening zelve, welke eene uitgaaf van stadskas van *f*75,000 ten behoeve van het fonds gevorderd heeft, en waardoor het fonds tot dat bedrag is gebaat geworden, is naar zijn eerbiedig gevoelen een hinderpaal, om op zijne handelingen terug te komen.

De raad, die alzoo in de overtuiging van zijn goed regt vermeende te handelen, verloor daarbij het belang van stads-schuldeischers volstrekt niet uit het oog. Hij heeft hun waarborg evenmin verzwakt, noch de voorwaarden, waarop zij geld hebben geschoten, miskend. Immers de raad heeft op de stad zelve overgebragt alle de voorwaarden, welke in het belang der schuldeischers voor het amortisatie fonds waren geschreven. De stad heeft zelfs eene leening afgelost, door het fonds tegen zijne instelling gesloten en waarvan de nietigheid naar strict regt zoude kunnen zijn betwist geworden. Hierbij komt nog, dat door de oprigting van het fonds volstrekt geen regt aan de schuldeischers toegekend, maar alleen voor de stad een middel werd vastgesteld om op eene mogelijke en min bezwarende wijze hare *onopzegbare* schulden door verloop van tijd bij inkoop te vernietigen. *Alle* stads-schulden, en daaronder zelfs de leeningen van 1840 en 1846, zijn tegen over haar *onopzegbare* kapitalen; wat de stad dus te dien aanzien gedaan heeft, waren even zoo vele gunsten aan de houders dier kapitalen bewezen.

De raad heeft dan ook na de vestiging van het fonds, steeds naar eigen wil, zonder voorkennis of toestemming der schuldeischers over den inkoop hunner vorderingen beslist; zij hebben zich daarover nimmer beklaagd en aan hen zijn daartoe door de jongste handelingen ook geene redenen gegeven, vermits voor hen een beter uitzigt werd geopend. Trouwens; welke hoop toch verschafte hen een fonds, hetwelk in de laatste jaren eene leening van *f*75,000, gesloten, en zich, in stede van interessen van de stad voor de ingekochte obligatiën te ontvangen, door een renteloos voorschot aan dezelve dermate verarmd had, dat het met een aanzienlijk te-kort buiten werking gesteld werd? Wat nu betreft de leeningen van 1840 en 1846, waarop de minister bepaaldelijk gewezen heeft, de geldschieters daarvan, die tot heden geen genot der vastgestelde jaarlijksche aflossing had'en gehad en wier belang het ook niet medebragt, om hun kapitaal bij gedeelten terug te ontvangen, hebben zich zeker niet te beklagen, vermits die van 1840 reeds geheel zijn betaald en voor die van 1846 behoorlijk zorg is gedragen. De raad vermeent alzoo met grond dat in de aangegeven redenen, voldoende bewijsmiddelen ter regtvaardiging van zijne handelingen, met betrekking tot het amortisatie fonds, zullen gevonden worden.

In de tweede plaats is de raad uitgenoodigd, om in de vereischte bijzonderheden te treden ten aanzien van het geen gevolg geven, of buiten-werking-stellen van de bij koninklijk besluit van 2 juni 1848 no. 90 toegestane heffing op de huurwaarde van de gebouwde eigendommen binnen deze stad. Daaraan bij deze voldoende, zoo heeft de raad de eer te kennen te geven, dat ter vergadering van 31 januari 1849 is besloten:

»Dat de heffing der 5°/₀ op de huurwaarde van de gebouwde eigendommen niet zal plaats hebben op den voet, op de grondslagen en op de wijze, als thans is vastgesteld, maar dat er eene commissie zal worden benoemd, welke eene belasting op den wijn en de honden zal projecteren en gelijktijdig de heffing eener belasting van percenten op de huurwaarde in nadere overweging nemen, en daaromtrent zulke voorstellen doen, als de gelijkmatigheid in aanslag naar stand en fortuin zal vorderen."

De raad achtte zich daartoe naar aanleiding van art. 71 van het reglement op de stedelijke besturen *bevoegd*, vermits daar alleen de invoering van belastingen zonder koninklijke goedkeuring en de ten-uitvoer-legging van de daaromtrent gemaakte reglementen vóór de koninklijke goedkeuring verboden wordt. De raad beschouwde zich bovendien daartoe *gedrongen* 1o. omdat de, uit kracht van het reglement gedane aanslag het bewijs opleverde, dat de belasting afgemeten, naar stand en fortuin, zeer ongelijkmatig op de ingezetenen drukte; 2o. omdat bij de regeling van den aanslag, ten gevolge der opgave van 's rijks ontvanger, niet alleen de gebouwde eigendommen, maar ook de erven en tuinen in berekening waren genomen: en 3o. omdat tegen de heffing der belasting eene algemeene klagt aangeheven en vele reclames bij den raad ingediend waren. De raad vermeende aan deze bezwaren te gemoet te moeten komen; en uit hoofde van het drukkende der landelijke belasting op de huurwaarde binnen deze stad, zoowel over de gelijkmatigheid in aanslag naar stand en fortuin een onderzoek te bevelen, als tot het belasten van voorwerpen van weelde te besluiten. Hij was daartoe te meer geneigd, vermits door de invoering van gepaste bezuinigingen de gelegenheid gegeven was, om zonder inning van de buitengewone belasting, in den gang van de gewone dienst te voorzien.

De daartoe benoemde commissie heeft zich reeds gedeeltelijk van hare taak gekweten. De reglementen voor de belasting op de honden en de wijnen zijn ontworpen en door den raad goedgekeurd, en sedert lang door tusschenkomst van UEGA. ter goedkeuring aan den Koning opgezonden. Wanneer deze mitsgaders het nieuw tot stand gebragte reglement op het heffen van een haven- en baken-geld voor deze stad, door den Koning zullen zijn bekrachtigd, zal de commissie hare werkzaamheden met ijver voortzetten.

De uitkomst van 's Konings overwegingen worden met te meer verlangen verbeid, omdat van den uitslag hiervan, niet alleen de regeling en de heffing der belasting op de huurwaarde afhankelijk is, maar die uitkomst den raad daar te boven in de gelegenheid zal stellen, om de amortisatie van stads gevestigde schuld, door tusschenkomst van hare commissie te vervolgen.

POLITIE.

Bij den commissaris van politie te Arnhem bevinden zich in bewaring:
Een licht-vaal maal-kalf.
Een toevouwende huisdeur-sleutel.

Advertentiën.

Heden overleed aan eene plotselinge ongesteldheid, op het alleronverwachts, in den ouderdom van 63 Jaren, mijn waarde Man *ALEXANDER HOLSUM*, Stalhouder alhier. Hoe zeer mij en mijne Kinderen deze zware slag treft zal elk beseffen die 's Mans nuttig en werkzaam leven gekend heeft.

De AFFAIRE zal door mij worden voortgezet, waarvoor ik mij beleefdelijk aanbeveel.

ARNHEM, den 12den Julij 1850.

Wed. *A. HOLSUM*,
geb. *C. JANSEN.*

Eene vrouw van 75 jaren oud, genezen van een ziek been door de Zalf en Pillen van HOLLOWAY.

Mejufvrouw *LARENDEN*, *te Londen* in de Goswellstraat No. 2 woonachtig, leed sedert 34 jaren aan zware open wonden in een der beenen, welke onderscheidene deskundigen in *Frankrijk* en *Engeland* buiten staat waren geweest te genezen. Zij had verschrikkelijke pijnen en was somtijds genoodzaakt geruimen tijd te bed te liggen. Ten laatste op aanraden van hare vrienden, beproefde zij de Zalf en Pillen van *HOLLOWAY*, en thans zijn hare wonden geheel genezen, zoo dat zij met het grootste gemak kan uitgaan.

Doosjes Pillen van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50; *Potjes Zalf* van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15 *f* 15.90 *f* 23.90.

Zijn op *franco-aanvrage* à contant te bekomen, bij den Heer *S. STRAATMAN*, Hoofddepôthouder te *'s Hertogenbosch*; den Heer *F. ROMEIJN, Fz.*, Depôthouder te *Arnhem*; den Heer *B. ADAMA*, Depôthouder te *Amsterdam*; alsmede te *Londen*, Strand 244, *HOLLOWAY'S* Etablissement.

In eene kleine Huishouding te *'s Gravenhage*, wordt gevraagd eene geschikte *Geldersche* KEUKENMEID, tegen Augustus aanstaande. Adres bij den Uitgever dezer onder letletter L.

*** Door *J. NOORDUYN & ZOON*, te *Gorinchem*, is uitgegeven:

DE DERDE DRUK VAN 1850, à *f* 2.40, DER

NEDERLANDSCHE WETBOEKEN.

Met verwijzing naar de betrekkelijke artikelen van de *Nederlandsche* en *Fransche Wetboeken*. Bevattende de in 1849 veranderde artikelen van het *Burgerlijk Wetboek*, dat der *Regtsvordering* en van *Justitiekosten en Salarissen in Burgerlijke zaken*, de *Grondwet van 1848* en de overige *12 Wetten*, *Reglementen* en *Besluiten tot de Nederlandsche Wetgeving* behoorende. In een netten lederen band, in zakformaat.

Door dezen *ongehoorden geringen* prijs, zijn, zoo lang deze uitgave strekt, de *Nederlandsche Wetboeken*, die in elk huisgezin aanwezig behooren te zijn, onder het bereik van elken huisvader gesteld.

Burgerlijke stand.

ZUTPHEN:

Van 5 tot en met 12 juli.

Gehuwd: Mr. B. A. Roelvink, met B. S. v. Doorninck. — J. G. Len, met W. v. Santvoort.

Bevallen: E. J. Reesink, geb. Jansen, D. — J. M. Albers, geb. Hoeting, D. — H. Colla, geb. Hoek, D. — C. Brink, wed. van C. Piepenbroek, D. — H. Addink, geb. Hendriks, 2 Z. — M. Hamburg, geb. Hartog, Z. — J. M. Leunk, geb. Stegeman, D.

Overleden: J. A. Hogeweg, 3 m. — R. Meuleman, 7 j. — J. A. Petiet, 3 j. — D. Wilgenhof, 2 j. — J. H. Hajink, 6 m. — J. J. Jochems, 15 w. — Doodgeb. D van H. J. Lenderink en K. Stokkers.

APELDOORN:

Van 5 tot en met 12 juli.

Gehuwd: R. Hartgers, 24 j. met C. Nijboer, 21 j. — F. Oosterwijk, 30 j. met T. Kars, — A. Jeths, 23 j., Mnt M. Meijerink, 24 j.

Bevallen: M. v. d Broek, geb. Wolbrink Buitenhuis, D. — A. S. Schoep, geb. Roscamij, Z. — A. M. Hofman, geb. Strang, D. — W. Kudde, geb. Vulink, D. — J. Buurman, geb. Mulder, Z. — A. C. Gerritsen Timmer, geb. v. d. Hepde, Z. — B. Konijnenberg, geb. Esendam, doode D.

Overleden: G. Schouwenberg, 58 j. j. — W. Rensink, 2 m.

Marktprijzen.

ZWOLLE, 12 juli.

Tarwe f 7.75 à 8.25. — *Rogge f* 4.40 à 4.90. — *Boekweit f* 4.50 à 5.25. — *Aardappelen.* (Nieuwe) *f* 2.00. — *Boter* n. p. *f* 0.50 à 0.60 ½ ton *f* 10.50 à 11.00.

DEVENTER, 12 juli.

Tarwe, heden met kleinen aanvoer veel vraag vindende, bragt op nieuw iets hoogere prijzen op, en is door benoodigden daarvoor besteed *f* 7.50 à *f* 8.25. — *Rogge* was prijshoudend, de aanvoer echter zeer aanzienlijk zijnde, ruimde dezelve minder vlug dan gewoonlijk op, zijnde dus verkocht van *f* 4.60 à *f* 5.00, naar kwaliteit. — *Boekweit* in een deen van *f* 4.60 tot *f* 5.00. — *Garst* van *f* 3.00 tot *f* 3.20. — *Haver f* 2.60 à *f* 3.00. — *Aardappelen f* 1.60 à *f* 2.00 het mud. Ter markt 5 à 10 mud. Nieuwe 18 à 20 cents de vijf kop. — *Boter.* 1ste soort *f* 10.00 à *f* 10.50. 2de soort *f* 8.25 à *f* 9.00.

ZUTPHEN 11 juli.

De markt was heden van *Tarwe* en *Rogge* ruim voorzien; terwijl het aanwezige tot nagenoeg vorige prijzen gretige koopers vond. — *Tarwe* gold naar deugd van *f* 7.00 tot *f* 8.25. — *Rogge* van *f* 4.50 tot *f* 4.75. — *Boekweit* van *f* 4.60 tot *f* 4.90. — *Aardappelen* van *f* 1.20 tot *f* 1.75. — *Boter* van *f* 9.00 à *f* 10.00 het ⅛ vat.

Waterhoogte te Arnhem.

16 juli 2 El 2 Palm 5 Duim; gew. 0 D. gev. 1 D.

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1.00 en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.